

ISSN (Print) 2616-7174
ISSN (Online) 2663-2500

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

ЖУРНАЛИСТИКА сериясы

JOURNALISM Series

Серия **ЖУРНАЛИСТИКА**

№4(129)/2019

1995 жылдан бастап шығады

Founded in 1995

Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады

Published 4 times a year

Выходит 4 раза в год

Нұр-Сұлтан, 2019

Nur-Sultan, 2019

Нур-Султан, 2019

Бас редакторы **Қайрат Сак**
филология ғылымдарының кандидаты, профессор (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары **Серік Тахан** *филол. ғылымдарының докторы, проф. (Қазақстан)*
Бас редактордың орынбасары **Гүлнар Кендірбай** *PhD (АҚШ)*

Редакция алқасы

Алдабергенов Қырықбай	т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Асанов Қойлыбай	ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Әбдіманов Өмірхан	ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Әбішева Вера	ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Әшірбекова Гүлмира	ф.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Браун Михаил	PhD, проф. (АҚШ)
Дзялошинский Иосиф	ф. ғ. д., проф. (Ресей)
Жақып Бауыржан	ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Жусупова Алматы	ф.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Ирназаров Кудрат	т. ғ. д., проф. (Өзбекстан)
Корконосенко Сергей	саяси ғ. д., проф. (Ресей)
Қара Әбдіуақп	т. ғ. д., проф. (Түркия)
Қозыбаев Сағымбай	т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Лебедева Татьяна	ф. ғ. д., проф. (Франция)
Нұртазина Роза	саяси ғ. д., проф. (Қазақстан)
Омашев Намазалы	ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Ризун Владимир	ф. ғ. д. проф. (Украина)
Саид Агил бин Шех	PhD, проф. (Малайзия)
Саудбай Мадияр	PhD, проф. (Қазақстан)
Сердәлі Бекжігіт	ф. ғ. к., проф. м.а. (Қазақстан)
Есдәулетов Айтмұханбет	ф.ғ.канд., доцент (Қазақстан)
Тоқтағазин Мұратбек	ф. ғ. к., проф. м.а. (Қазақстан)
Халилов Әбдіғани	PhD, проф. (Қырғызстан)
Ченгел Хулия Касапоғлы	PhD, проф. (Түркия)
Шайхитдинова Светлана	филос.ғ.д., проф. (Ресей)
Шалахметов Ғаділбек	Халықаралық Еуразиялық телевидение және радио академиясының академигі (Қазақстан)
Шестеркина Людмила	ф. ғ. д., проф. (Ресей)
Шульцман Петр	өнертану ғ. к., доцент (Қазақстан)

Жауапты редактор, компьютерде беттеген: Илияс Құрманғалиев

Жауапты хатшы: Гүлжазира Ертасова

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қ.Сәтбаев к-сі, 2, 402 каб.

Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. ЖУРНАЛИСТИКА сериясы
Меншіктенуші: ҚР БжҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК.
ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27. 03. 2018 ж. №16995-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.
Мерзімділігі: жылына 4 рет. Тиражы: 25 дана.
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1,
тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31413)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief **Kairat Sak**
Candidate of Philology, Professor (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief **Serik Takhan** *Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)*
Deputy Editor-in-Chief **Gulnar Kendirbai** *PhD, Professor (USA)*

Editorial board

Aldabergenov Kyrykbai	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Asanov Koilybay	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Abdimanov Omirkhan	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Abisheva Vera	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Ashirbekova Gulmira	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Brown Michael	PhD, Prof. (USA)
Dzyaloshinski Iosif	Doctor of Philology, Prof. (Russia)
Jakyp Baurjan	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Zhussupova Almatay	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Irnazarov Kudrat	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Uzbekistan)
Korkonosenko Sergei	Doctor of Political Sciences, Prof. (Russia)
Kara Abdulvahap	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Turkey)
Kozybayev Sagymbai	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Lebedeva Tatiana	Doctor of Philology, Prof. (France)
Nurtazina Roza	Doctor of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Omashev Namazaly	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Rizun Volodymyr	Doctor of Philology, Prof. (Ukraine)
Syed Agil bin Shekh	PhD, Prof. (Malaysia)
Saubayev Madiyar	PhD, Prof. (Kazakhstan)
Bekzhigit Serdaly	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Yesdauletov Aitmukhanbet	Candidate of Philology, Associate Prof. (Kazakhstan)
Toktagazin Muratbek	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Khalilov Abdygani	PhD, Prof. (Kyrgyzstan)
Çengel Hülya Kasapoglu	PhD, Prof. (Turkey)
Shaikhitdinova Svetlana	Doctor of Philosophy, Prof. (Russia)
Shalakhmetov Ghadilbek	Academician of the International Eurasian Academy of Television and Radio (Kazakhstan)
Shesterkina Ludmila	Doctor of Philology, Prof. (Russia)
Shultsman Petr	Candidate of Art, Assoc. Prof. (Russia)

Executive editor, computer layout: Ilyas Kurmangalyev

Executive Secretary: Guljazira Yertasova

Editorial address: 2, K. Satpayev str., of. 402, Nur-Sultan, Kazakhstan, 010008

Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. JOURNALISM Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity off economic conduct «L.N. Gumilyov Eurasian National University», Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan.

Registration certificate No 16995-Ж from 27.03. 2018.

Periodicity: 4 times a year Circulation: 25 copies

Address of printing house: 13/1, Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext.31413)

Главный редактор: **Кайрат Сак**
кандидат филологических наук, профессор (Казахстан)

Зам. главного редактора: **Серик Тахан** доктор филологических наук, проф. (Казахстан)
Зам. главного редактора: **Гульнар Кендирбай PhD** (США)

Редакционная коллегия

Алдабергенов Кырыкбай	д. ист. н., проф. (Казахстан)
Асанов Койлыбай	д. ф. н., проф. (Казахстан)
Абдиманов Омирхан	д. ф. н., проф. (Казахстан)
Абишева Вера	д. ф. н., проф. (Казахстан)
Аширбекова Гульмира	к. ф. н., доцент (Казахстан)
Браун Михаил	PhD, проф. (США)
Дзялошинский Иосиф	д. ф. н., проф. (Россия)
Жакып Бауыржан	д. ф. н., проф. (Казахстан)
Жусупова Алматай	к. ф. н., доцент (Казахстан)
Ирназаров Кудрат	д. ист. н., проф. (Узбекистан)
Корконосенко Сергей	д. полит. н., проф. (Россия)
Кара Абдиуакап	д. ист. н., проф. (Турция)
Козыбаев Сагимбай	д. ист. н., проф. (Казахстан)
Лебедева Татьяна	д. ф. н., проф. (Франция)
Нуртазина Роза	д. полит. н., проф. (Казахстан)
Омашев Намазалы	д. ф. н., проф. (Казахстан)
Ризун Владимир	д. ф. н., проф. (Украина)
Саид Агил бин Шех	PhD, проф. (Малайзия)
Саудбай Мадияр	PhD, проф. (Казахстан)
Сердали Бекжигит	к. ф. н., асс. проф. (Казахстан)
Есдаулетов Айтмуханбет	к.ф.н., доцент (Казахстан)
Токтагазин Муратбек	к. ф. н., асс. проф. (Казахстан)
Халилов Абдигани	PhD, проф. (Киргизстан)
Ченгел Хулия Касапоглу	PhD, проф. (Турция)
Шайхитдинова Светлана	д. филос. н., проф. (Россия)
Шалахметов Гадильбек	академик Международной Евразийской академии телевидения и радио (Казахстан)
Шестеркина Людмила	д.ф.н., проф. (Россия)
Шульцман Петр	к. искусств. н., доцент (Казахстан)

Ответственный редактор, компьютерная верстка: Ильяс Курмангалиев

Ответственный секретарь: Гульжазира Ертасова

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. К.Сатпаева, 2, каб. 402

Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ЖУРНАЛИСТИКА

Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК.

Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16995-Ж от 27. 03. 2018 г.

Периодичность: 4 раза в год

Тираж: 25 экземпляров.

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: (7172) 709-500 (вн.31413)

Мазмұны

ЖУРНАЛИСТИКА ТАРИХЫ

Баткеева Б.Т. Қошке Кемеңгеров көсемсөзінің сыншылық ерекшеліктері **8-13**

ӘЛЕМ ЖУРНАЛИСТИКАСЫ

Текенова Ә.М. Расталмаған ақпаратты құқықтық реттеу: әлемдік және отандық тәжірибесі **14-21**

БАҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМ

Жұманбекова Н.З., Рыспаева Д.С. Әлеуметтік желілерде «мәдениет» түсінігін жүзеге асырудың тілдік ерекшеліктері **22-31**

Маркабаева Г.Т., Жусупова А.М., Султанбаева Г.С. Қазақ тілді БАҚ: аудитория талғамы контексінде **32-38**

Тергембаева К.І. Экстремалды жағдайдағы бұқаралық ақпарат құралдарының рөлі **39-45**

Тулебаева С. Медиабілім берудің теориялық негіздері мен мәселелері **46-51**

Раджабов А.Р. Қоғамдық пікір БАҚ-тың әлеуметтік сұранымының индикаторы ретінде **52-59**

ТЕЛЕРАДИОЖУРНАЛИСТИКА

Алдабергенова Ж.Ж. Телевизиялық таңғы бағдарламалардың форматтық ерекшеліктері **60-64**

ЖАҢА МЕДИА

Есенбекова Ұ.М. Трансмедиалық жобаларды жоспарлау мен монетизациялау өлшемдері **65-70**

Қутпанбаева Ж., Қадырова Г.Р., Байгожина Д.О. Ақпараттық кеңістіктегі коммуникативті стратегиялар мен қолдану технологиялары **71-79**

Қожахметова Л.Т. Қазақстан масс-медиясындағы цифрлық технологиялар **80-87**

Contents

HISTORY OF JOURNALISM

<i>Batkeyeva B.T.</i> Features of Criticism in Koshke Kemengerov's Journalism	8-13
---	------

WORLD JOURNALISM

<i>Tekenova A.M.</i> Legal Regulation of Information Inexacte: World and Domestic Experience	14-21
--	-------

THE MEDIA AND SOCIETY

<i>Zhumanbekova N.Z., Ryspaeva D.S.</i> Features of the language implementation of the concept of «culture» in social networks	22-31
<i>Markabayeva G.T., Zhusupova A.M., Sultanbaeva G.S.</i> Kazakh-Language Media in the Context of Audience Preferences	32-38
<i>Tergembayeva K.I.</i> The Role of Mass Media in Extreme Situations	39-45
<i>Tulebayeva S.K.</i> Theoretical Foundations and Problems of Media Education	46-51
<i>Rajabov A.P.</i> Public Opinion as an Indicator of Mass Media Social Demand	52-59

TELERADIOJOURNALISM

<i>Aldabergenova Zh.Zh.</i> Format Features of Morning Television Programs	60-64
--	-------

NEW MEDIA

<i>Yessenbekova U.M.</i> Criteria for Planning and Monetization of Transmedia Projects	65-70
<i>Kutpanbayeva Zh., Kadyrova G.R., Baigozhina D.O.</i> Communication Strategies and Technologies in Mass Media	71-79
<i>Kozhakhmetova L.T.</i> Digital Technologies in Kazakhstan Mass Media	80-87

Содержание

ИСТОРИЯ ЖУРНАЛИСТИКИ

<i>Баткеева Б.Т.</i> Особенности критики в публицистике Кошке Кеменгерова	8-13
---	-------------

МИРОВАЯ ЖУРНАЛИСТИКА

<i>Текенова А.М.</i> Правовое регулирование недостоверной информации: мировой и отечественный опыт	14-21
--	--------------

СМИ И ОБЩЕСТВА

<i>Жуманбекова Н.З., Рыспаева Д.С.</i> Особенности языковой реализации концепта «культура» в социальных сетях	22-31
<i>Маркабаева Г.Т., Жусупова А.М., Султанбаева Г.С.</i> Казахоязычные СМИ в контексте аудиторных предпочтений	32-38
<i>Тергембаева К.И.</i> Роль средств массовой информации в экстремальных ситуациях	39-45
<i>Тулебаева С.К.</i> Теоретические основы и проблемы медиаобразования	46-51
<i>Раджабов А.Р.</i> Общественное мнение как индикатор социальной востребованности СМИ	52-59

ТЕЛЕРАДИОЖУРНАЛИСТИКА

<i>Алдабергенова Ж.Ж.</i> Форматные особенности утренних телевизионных программ	60-64
---	--------------

НОВЫЕ МЕДИА

<i>Есенбекова У.М.</i> Критерии планирования и монетизации трансмедийных проектов	65-70
<i>Кутпанбаева Ж., Кадырова Г.Р., Байгожина Д.О.</i> Коммуникативные стратегии и технологии в СМИ	71-79
<i>Кожаметова Л.Т.</i> Цифровые технологии в казахстанских масс-медиа	80-87

XFTAP 19.41.07

С. Тулебаева

Л.Н. Гумилев ат. Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
(E-mail: sand.8484@mail.ru)

Медиабілім берудің теориялық негіздері мен мәселелері

Аңдатпа. Мақалада ХХ ғасырдың соңында интернеттің пайда болуы мен таралуына байланысты медиа саласындағы «медиабілім» терминін қолдану аясы кеңейгенін, күнделікті қолданыстың жиіленгенін, күрделенгендігін айта отырып, жаңа ағымдардың пайда болу себептерін анықтайды. Осыған орай бұл ұғымға лайықты жаңа, тың анықтамалар беріле бастады. Алайда, солай болғанымен дүниежүзілік деңгейде педагогикалық ғылымда медиабілімнің не екенін анықтайтын, нақты бір ізге түсірілген, бірыңғай терминология жоқтың қасы. Жоғарыда айтқанымыздай бұл тұрғыда тек, «медиабілім» беруді зерттеп жүрген ғалымдардың әр кезеңге сәйкес ұсынған түрлі нұсқалары бар. Сондықтан мақалада Қазақстандағы медиабілім беру деңгейі, жалпы медиа, медиабілім дегеніміз не, оның мақсаты мен міндеттері және бағыттары қандай дәрежеде деген сауалдар төңірегінде әңгіме қозғалып, ғылыми тұрғыдан алғанда жан-жақты пікірлер айтылады.

Түйін сөздер: медиабілім, медиасауаттылық, медиамәдениет, медиапедагогика, бұқаралық ақпарат құралдары, ақпараттық коммуникация.

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-7174-2019-129-4-36-41>

Кіріспе. ХХІ ғасыр ақпараттардың дамыған дәуірі десек, онда әлемді бұқаралық ақпарат құралдарынсыз (БАҚ) елестету өте қиынға соғары анық. Бұдан біздер БАҚ адам өміріне дендей еніп қана қоймай, оның маңызды бір саласына да айналғанын байқаймыз. Бұл көрініс әлеуметтік медианың қолданыс аясының жоғары екендігін көрсетеді. Яғни, бұрынды адамзат баласы бірнеше жылдар қабылдауды қажет ететін ақпарат көлемін бүгінгі күні бір мезетте қабылдау мүмкіншілігі туып отыр. Алайда, осыншама толассыз ағылған ақпарат ағынын кімге болсын өз бетінше сарапқа салу оңайға соқпайтыны тағы да белгілі. Шеті-шегі жоқ ақпаратты қабылдау, одан тиісті қорытынды шығару арнайы білімді қажет ететіндігі аян. Әйтпесе, жаһанданған әлем мен оған бағынышты қоғам туралы теріс көзқарас туындауы әбден мүмкін. Осыған орай қазірдің өзінде-ақ, жауабы жоқ көптеген сауалдар туындап отырғандығы жасырын емес.

Бүгінгі таңда бұқаралық ақпарат құралдарының адамға, оның санасына, тіршілігіне және дүниетанымына ерекше әсер ететіндігін дәлелдеп жатудың қажеті шамалы. Әрине, бұл үшін ол өзіне тән барлық айла-әдістерінің ғасырлар бойы жинақталған тәжірибелерін пайдалана отырып, жаңа қоғам үшін жаңа тұлғаны қалыптастырды деуге айғақ бар. Ал, осы жаңа жеке тұлғаның жан-жақтан ағылған ақпарат ағынына қарсы тұра алуы үшін білім қажет. Ондай білім – медиабілім, медиа сауаттылық және медиа мәдениет болмақ.

Медиабілім беру, ақпараттық сауаттылық, ақпараттық мәдениет, медиа мәдениет сияқты ұғымдар жоғарыда айтқанымыздай дүниежүзінде ақпараттық технологиялардың жаһандануы мен серпінді дамуы жағдайында пайда болғандығы ақиқат. Оның өзектілігі мен қажеттілігі жылдан-жылға артып келе жатқандығы да мәлім. Сондықтан, бүгінгі жас ұрпақ ақпарат тасқындарының қарапайым қабылдаушысы болып қана қоймай, оның белсенді тұтынушысы ретінде талдаушысы, яғни ғылым тілімен айтқанда сараптаушысы да бола алғаны жөн. Сонымен, медиа, медиабілім дегеніміз не, оның негізгі мақсаты мен міндеттері және бағыт-бағыттары қандай деген сауалдарға жауап іздестіріп көрелік.

«Медиа» термині қазіргідей жаһандану заманында жиі қолдану аясына байланысты жоғарыда тоқталып өткеніміздей көптеген түрлі мағыналарға ие көп ауқымды, көп аспектілі ұғым. Медианың көп аспектілігі ғылымның түрлі салаларында жеке пән ретінде

зерттелуімен қатар, адамдар өмір сүріп жатқан қоғамның техникалық-технологиялық, әлеуметтік, мәдени-идеологиялық, экономикалық және басқа да параметрлерін де молынан қамтиды. «Медиа» ағылшын тілінен аударғанда «бұқаралық ақпарат құралдары» деген мағынаны білдіреді. Сондықтан теледидар, радио, газет, интернет сияқты ұғымдардың жиынтығы болып саналады.

XVIII ғасырдан бастап бұл ұғым алғаш рет бұқаралық ақпарат құралдарына – газеттерге, кейінірек - журналдарға қатысты қолданылды. Ал, технологиялық революция дәуірінде, яғни электрлі коммуникация құралдарының пайда болуына орай оның қолдану аясы бұрынғыға қарағанда әлдеқайда еселене түсті. Сондай-ақ, XIX ғасырдың орта тұсынан бастап медиа ұғымы электр, медиа-телеграф, радио, телефон сияқты техникалық байланыс құралдарына қатысты толығып жаңа, тың серпіліске ие болды. Уақыт өте келе XX ғасырдан бастап БАҚ, енді бұқаралық коммуникация терминдерімен тығыз байланыс орнатып, өзінің жаңа қадамын бастады.

XX ғасырдың соңғы ширегінде интернеттің пайда болуы мен көз ілеспес жылдамдықпен тарала бастауына байланысты медиа саласындағы «медиабілім» терминін қолдану аясы да күрт ұлғайды. Алайда, осыған қарамастан дүниежүзінде әлі де болса медиабілімнің не екенін анықтайтын бірыңғай терминология жоқтың қасы. Тек, жоғарыда ескертіп өткеніміздей зерттеуші ғалымдардың «медиабілім» терминіне берген әрқилы нұсқалары ғана бар. Ал, бізде «медиабілім» терминіне орысша-қазақша түсіндірме сөздігінде: «Медиабілім беру – педагогика ғылымының негізгі бағыты» [1, 85 б.], -деген анықтама берілген. Ал, ЮНЕСКО-ның құжаттарында бұл туралы: «Медиабілім» педагогикалық теория мен практикада арнайы және автономды саланың бөлігі ретінде қарастырылатын заманауи бұқаралық коммуникация құралдарын меңгеру үшін теория мен практикалық дағдыларды оқыту», -деп жазылған [2]. Сондай-ақ, Ресейдің медиабілім беру саласындағы жетекші маманның бірі Ю.Н. Усова: «Медиабілім беру – бұл бұқаралық коммуникация құралдары материалындағы құрал тұлғасының даму үдерісі» деп тұжырымдайды [3, 25 б.]. Бүгінгі күні көптеген ағылшын тілді елдерде «медиабілім» (media education) термині – «медиа сауаттылық» («media literacy») терминімен алмастырылған.

Негізі «медиа сауаттылық» ұғымы әуел бастан экрандық медиаға қатысты қолданылған «сыни көзқарас» және «визуальды сауаттылық» терминдерінен бастау алады [4]. Әлбетте, ғылыми әдебиеттерде бұл біз қарастырып отырған терминмен қатар тағы да басқа сауаттылыққа қатысты «технологиялық сауаттылық», «ақпараттық сауаттылық», «компьютерлік сауаттылық» терминдері де қатарластырыла айтылып жүр. Мұны Л. Мастерман, А.В. Шариков, А.В. Спичкин сияқты зерттеуші ғалымдар да «медиа сауаттылық – медиабілім ұғымының бір бөлігі», - деп қолдау көрсетуде [5, 6, 7].

Медиабілім жер-жаһанда өткен ғасырдың орта тұсынан бастап ерекше даму деңгейіне көтерілген. Қазіргі кезде бұл термин әртүрлі ақпарат көздерінен алынатын хабарларға сыни тұрғыдан қарауға бағытталған. Сондықтан оқырмандары, көрермендері мен тыңдармандарына шынайы және объективті ақпаратты ғана жеткізуге тырысады. Ол үшін нақты, деректі ақпараттарды іріктеу жұмыстарын жүргізеді. Бір сөзбен айтқанда ақпарат көздерімен жұмыс істеу, қажетті ақпаратты іздеп табу дағдылары мен біліктерін қалыптастырады.

Медиабілім - медиа саласында білім беру нысандары үшін ортақ термин. Себебі, медиабілім - қазіргі заманғы коммуникациялардың барлық спектрін қамтиды. Олардың түрлі қырларын зерттеумен қатар оқыту процесін де жүргізетіндіктен медиа сауаттылық медиабілімнің соңғы нәтижесі болып саналады.

Бүгінгі таңда Қазақстанда медиабілім беру өзекті мәселелердің бірі әрі бірегейі десек қателеспейміз. Өйткені, дүниежүзінде ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуы оның аудиториясына да айтарлықтай әсер етуде. Бұл тұрғыдан алғанда Қазақстанда медиабілім беру арқылы медиа сауаттылықты арттыру кезек күттірмес жай екендігі жасырын емес.

Тәуелсіздік алған кезеңге дейін Қазақстан КСРО құрамындағы мемлекеттің бірі болғандықтан медиабілім ұзақ жылдар бойы қатаң идеологиялық қысымда болды. Сондықтан көптеген дереккөздерге (журнал, кітап, радио, телебағдарлама, газет, фотосурет, фильм, дыбыс жазбаларына) қол жеткізу мүмкін болмады.

Қазақстандағы посткеңестік кезеңдегі медиабілім концепциялары мен генезисін талдау барысында зерттеуші И.В.Челышева оның дамуының екі негізгі кезеңі болғандығын атап көрсеткен [8].

Демек, бірінші кезеңде (1990-1999 жылдар аралығы) қазақстандық медиабілім дамуының сипаты көп жағдайда КСРО-ның бұрынғы республикаларындағы саяси қайта құрулармен астарлас болды. 1990-ші жылдардың басында Қазақстан егемен, тәуелсіз мемлекетке айналды. Соған орай мәдениет және білім саласында елеулі өзгерістер орын алды. Медиабілім беру процесінде де айтарлықтай жаңалықтар болды. Бұл жылдары медиапедагогтардың назары сыни автономия, семиотикалық және мәдениеттанушылық дамумен байланысты Батыс медиа-педагогтарының инновациялық тәсілдеріне көбірек ойысу байқалды.

Қазақстандағы медиабілім беруді дамытудың екінші кезеңі (2000-2018 жылдар аралығы) медиатеchnологиялардың қарқынды дамуымен және медиа-технологияларды білім беру кеңістігіне енгізумен тығыз байланысты болды. Елдегі медиабілім беру процесінің күрт дамуы барысында сыни ойлау теориясының ұстанымдары, семиотикалық, мәдениеттанушылық және әлеуметтік-мәдени тәсілдер нығайды. Көп жағдайда бұл үдеріске әлемдік тәжірибеге жүгіну ықпал етті.

Посткеңестік кезеңде Қазақстандағы «Елдің зияткерлік әлеуетін қалыптастыру үшін медиабілім беру технологияларын әзірлеу» бағытында зерттеу жүргізген профессор Л.С. Ахметованың пікірінше, Қазақстанда бұқаралық медиабілім беру үрдісі бертінде, яғни 2010 жылдан бастап қарқынды дами бастаған деген қортындыға келген. Елдегі медиабілім рөлінің бұлайша артуына ақпараттық саясат пен азаматтық сектор қызметінде болып жатқан трансформациялық өзгерістер дәлел. Бұл орайда медиалық ұйымдар үкіметтік емес сектордың жаңа технологияларына оқыту бойынша жан-жақты жұмыс жүргізуде [9].

Медиабілім берудің негізгі міндеттеріне заманауи ақпараттық технологияның дамыған жағдайында жаңа өскелең ұрпақты өмірге, түрлі ақпаратты қабылдауға дайындау және техникалық құралдардың көмегімен коммуникацияның тәсілдерін меңгеруге үйретуді жатқызуға болады.

Қазіргі заманғы медиабілім беруде төмендегідей негізгі бағыттар көрсетілген:

- 1) болашақ маман – журналистерге (баспасөз, радио, теледидар, интернет), кинематографист, редактор, продюсерлерге медиабілім беру;
- 2) университеттерде, педагогикалық институттарда, жоғары оқу орындары мен мектеп оқытушыларының біліктілігін арттыру жүйесінде болашақ педагогтарға медиабілім беру;
- 3) медиабілім дәстүрлі пәндермен немесе автономды (арнайы, факультативтік, үйірмелік және т. б.) біріктірілуі нәтижесінде жалпы білім берудің құрамдас бөлігі ретінде мектеп оқушылары мен студенттерге медиабілім беру;
- 4) қосымша білім беру мекемелері мен демалыс орталықтарындағы медиабілім;
- 5) телевизия, радио, интернет жүйесі арқылы оқушыларға, студенттер мен ересектерге қашықтықтан медиабілім беру;
- 6) дербес үздіксіз медиабілім.

Қазақстанда медиабілім беруді енгізу қажеттілігі туралы Д.Н. Назарбаева «Бизнес-тегі әйелдер-2009» форумында сөйлеген сөзінде: «Білімді қоғам ғана заманауи прогрессивті идеяларды тез қабылдап, дамыған елдер қатарында бола алады. Медиабілім - қоғамның, медиапрофессионалдар мен биліктің ортақ ынтымақтастық аймағы болуға тиіс. Олай болмаған жағдайда, қажетті нәтижеге қол жеткізу мүмкін емес», - деген болатын [10].

ҚР Парламентінің депутаты, Г.М. Ықсанова да ҚР-дағы медиабілім дамуының өзектілігін атап өтті [11]. Бұдан шығатын қорытынды еліміздің жастары медиаконтентті тұтынып қана қоймай, оны сыни тұрғыдан сараптап, бағалап, медиа ақпараттың шығармашылық пайдаланушысы болуға үйренуі тиіс. Бұл үшін оларға тиісті деңгейде медиабілім беру керек және бұл медиа саласында білім беруді ерте кезден, мектептен бастау керек.

Әрбір медиа контентті тұтынушы мәліметтерді алу үшін ең бастысы жаңа технологияларды тиімді қолданып қана қоймай, алған ақпаратпен алмаса білуі де қажет, қауіпті агрессивті сипаттағы медиаконтентті танып және сыни бағалап талдау жасай білуі тиіс. Мысалы, медиа-білім беру саласында Батыс елдері тәжірибелерінде педагогикалық стратегия ретінде ең алдымен медиа арқылы оқушының жеке басын дамыту үшін оның шығармашылық, коммуникативтік және сыни ойлау қабілеттерін, медиамәтіндерді түсіндіру, талдау және бағалау дағдыларын қалыптастыруға ұмтылады. Медиабілім беру жалпы білім беру мекемелерінде сондай-ақ мектеп, колледж және жоғары оқу орындарында жүргізілуі тиіс. Оны негізгі пән немесе қосымша пән ретінде жастар орталықтарында оқытуға болады.

Қазақстан мемлекетіндегі маңызды «Цифрлық Қазақстан – 2020» бағдарламасында ел экономикасын, жекелеген салаларды цифрландыру қажеттілігі айтылған болатын және бұл үшін кәсіби кадрларды да, бүкіл халықты да даярлау қажет, яғни өскелең ұрпақтың денсаулығы мен дамуына зиян келтіретін ақпараттан қорғау мақсатында медиа білім беру арқылы медиасауаттылықты арттыру аса маңызды [12].

Қазақстан Республикасында медиа білім беруді енгізу мен дамытуды мемлекеттік өкілетті орган функцияларының бірі ретінде заңнамалық деңгейде бекіту қажет [11].

Қорыта келгенде айтарымыз, Қазақстандағы медиабілімді зерттеу үшін ең алдымен шетелдік теоретиктер мен медиабілім тәжірибелерінің жетістіктеріне сүйену қажет. Өйткені, медиабілім 1960 жылдардан бастап әлемнің алдыңғы қатарлы дамыған елдерінде пайда болған. Кейбір мемлекеттерде медиабілім балабақшаларда оқыту жүйесіне енгізілсе, екінші бір мемлекеттерде мектепте міндетті пән ретінде оқытылады. Жеме-жемге келгенде барлық батыс елдерінде орта білім беру жүйесінде медиабілім бойынша курстар бар. Тіпті, жақын Ресей мен Украина мемлекеттерінде де бұл пән жекелеген орта мектептерде пән ретінде оқытылады. Бұл медиативтік қарым-қатынастың басты мақсаты-өскелең ұрпақты медианың мәдени процесіне бейімделуге, БАҚ тілін меңгеруге, медиа актілерді талдай білуге үйрету. Сонымен бірге Қазақстанда медиабілім беру мәселесі күрделі терең зерттеуді қажет ететін журналистика ғылымның да бір саласы екендігін есте сақтауымыз керек.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Орысша-қазақша түсіндірме сөздік. / Құрастырған: С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті, - Павлодар: Кереку, 2006. - 482 б.
- 2 Media Education. - Sankt-Peterburg: UNESCO, 1984. - 211 p.
- 3 Усов Ю.Н. Медиаобразование в России // Доклад на российско-британском семинаре по медиаобразованию. / Ю.Н. Усов - Москва, Россия, 1995. - 218 с.
- 4 Considine D. Media Education in United States of America // In: Educating for Media and the Digital Age. Country Reports. / D. Considine - Austrian Federal Ministry of Education and Cultural Affairs & UNESCO, 1999. – P. 125-128.
- 5 Masterman L. Teaching the Media. - London: Comedia Pres, 1988. - 318 p.
- 6 Спичкин А.В. Что такое медиаобразование. / А.В. Спичкин – Курган: Изд-во Ин-та повышения квалификации переподготовки работников образования, 1999. – 114 с.
- 7 Шариков А.В. Медиаобразование: мировой и отечественный опыт. / А.В. Шариков - Москва: «Академия педагогических наук», 1990. - 254 с.

- 8 Chelysheva I.V. Media Education in Kazakhstan // European Researcher. Series A., - 2018. № 9(3). - P. 216-218.
- 9 Ахметова Л.С. Медиаобразование в Казахстане / Л.С. Ахметова // International journal of applied and fundamental research - 2014. № 3. – С. 37-38.
- 10 Центр исследования правовой политики. Внедрение и развитие в Казахстане медиаобразования. Почему это необходимо? [Электрон.ресурс]. - URL: <https://www.caravan.kz/news/sovremennoe-obshhestvo-dolzno-byt-kritichnym-v-otnoshenii-predlagaemojj-ili-navyazyvaemojj-informacii-nazarbaeva-257564/> (Қарастырған күні: 27.11. 2019)
- 11 Центр исследования правовой политики. Внедрение и развитие в Казахстане медиаобразования. Почему это необходимо? [Электрон.ресурс]. - URL: <http://m.inform.kz/ru/article/2616227> (Қарастырған күні: 27.11.2019)
- 12 Об утверждении Государственной программы «Цифровой Казахстан». Постановление Правительства Республики Казахстан [Электрон.ресурс]. - URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1700000827> (Қарастырған күні: 27.11. 2019)

Тулбаева С.К.

Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Теоретические основы и проблемы медиаобразования

Аннотация. В статье рассматриваются проблемы медиаобразования. К концу XX века в связи с появлением и распространением интернета сфера применения термина «медиаобразование» значительно расширилась. Вместе с тем в общей педагогической науке нет принятого во всех странах мира единого термина, определяющего, что такое медиаобразование. В данном контексте есть только различные варианты формировок, предложенных учеными из разных стран, изучающими разнообразные аспекты медиаобразования. Проведен краткий обзор вопросов медиаобразования в Казахстане, в частности, что такое медиа, медиаобразование, каковы основные задачи и направления современного медиаобразования.

Ключевые слова: медиаобразование, медиаграмотность, медиакультура, медиапедагогика, СМИ, СМК.

S.K.Tulebayeva

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Theoretical Foundations and Problems of Media Education

Abstract. the article deals with the problems of media education, in connection with the emergence and spread of the Internet by the end of the XX century, the scope of the term «media education» in the field of media has expanded significantly. At the same time, in the General pedagogical science there is no uniform terminology accepted in all countries of the world defining that what is media education. Scientists from different countries in different periods have proposed different versions of this term. And given a brief review of the issues of media education in Kazakhstan, what is media, media education, what is its main task and the main directions of modern media education.

Key words: media education, media literacy, media culture, media pedagogy, mass media, mass communication.

References

- 1 Oryssha-kazaksha tusindirme sozdik [Russian-Kazakh explanatory dictionary], Qurastirgan: S. Toraygyrov atındaǵy Pavlodar memlekettik wniwersiteti [Completed by: S.Toraigyrov Pavlodar State University], (Kereku, Pavlodar, 2006, 482 p.). [in Kazakh]
- 2 Media Education. (UNESCO, Sant-Peterburg, 1984, 211 p.). [in Russian]
- 3 Usov Yu.N. Mediaobrazovaniya v Rossii [Media education in Russia], Doklad na Britanskom seminare po mediaobrazovaniyu [Report at the Russian-British seminar on media education]. (Rossia, Moscow, 1995, 218 p.). [in Russian]
- 4 Considine D. Media Education in United States of America. In: Educating for Media and the Digital Age, (Country Reports. Austrian Federal Ministry of Education and Cultural Affairs & UNESCO, 1999, P. 125-128.).
- 5 Masterman L. Teaching the Media. (Comedia Pres, London, 1988, 318 p.).
- 6 Spichkin A.B. Chto takoe mediaobrazovaniya [What is media education], (Izdatelstvae instituta povysheniya kvalifikatsii perepodgotovki rabotnikov obrazovaniya, Kurgan, 1999, 114 p. [Publishing house of the Institute of advanced training and retraining of education workers, Kurgan, 1999, 114 p.). [in Russian]
- 7 Sharikov A.B. Miroobrazovaniye: mirovoi i otechestvenni opyt [Media education: world and domestic experience], Izdatelstvo akedemi pedagogicheskikh nauk [Publishing house of the Academy of pedagogical Sciences], («Academy of Pedagogical Sciences», Moscow, 1990, 254 p.). [in Russian]
- 8 Chelysheva I.V. Media Education in Kazakhstan, (European Researcher. Series A, 2018, (3)9, P. 216-218.
- 9 Akhmetova L.A. Mediaobrazovaniya v Kazakstane [Media education in Kazakhstan], (International journal of applied and fundamental research, 2014, (3), P. 37-38.). [in Russian]
- 10 Sentr issledovaniya pravavoi politiki [Center for legal policy research], Vnedreniye i razvitiye v Kazakstane mediaobrazovaniya [Introduction and development of media education in Kazakhstan], Pochemu eto neobhodimo? [Why is this necessary?]. [Electronic resource] Available at: <https://www.caravan.kz/news/sovremennoe-obshhestvo-dolzno-byt-kritichnym-v-otnoshenii-predlagaemojj-ili-navyazyvaemojj-informatsii-nazarbaeva-257564/> (Accessed: 27.11. 2019) [in Russian]
- 11 Sentr issledovaniya pravavoi politiki [Center for legal policy research], Vnedreniye i razvitiye v Kazakstane mediaobrazovaniya [Introduction and development of media education in Kazakhstan], Pochemu eto neobhodimo? [Why is this necessary?], [Electronic resource] Available at: <http://m.inform.kz/ru/article/2616227> (Accessed: 27.11. 2019) [in Russian]
- 12 Ob utverjdenii Gosudarstvennoi programmy «Sifrovoy Kazakstan» [The state program «Digital Kazakhstan»], Postanovleniye Pravitel'stva Respubliki Kazakstan [Resolution of the Government of the Republic of Kazakhstan], [Electronic resource] Available at: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1700000827> (Accessed: 27.11. 2019) [in Russian]

Автор туралы мәлімет:

Тұлебаева С.К. –«Саясаттану және журналистика» факультетінің 1-курс докторанты, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нур-Сұлтан, Қазақстан.

Tulebayeva S.K. - PhD Student of the Faculty of «Political Science and Journalism», L. N. Gumilyov Eurasian national University, Nur-Sultan, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Журналистика сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журналдың мақсаты. Қазақ баспасөзінің тарихы, журналистиканың теориялық және қолданбалы ғылымдары, қоғаммен қатынасы, көсемсөзі, баспасөз қызметі туралы мұқият тексеруден өткен материалдарды жариялау.

2. Журналда мақаланы жариялаушы автор Ғылыми басылымдар бөліміне (мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 402 кабинет) қолжазбаның қол қойылған 1 дана қағаз нұсқасын тапсырады және **Word** форматындағы нұсқасын **vest_journalism@enu.kz** электрондық поштасына жіберу қажет. Қағазға басылған мақала мәтіні мен электронды нұсқасы бірдей болулары қажет. Мақаламен бірге автордың жұмыс орнынан **Ілеспе хат** та тапсырылуы қажет. Мақалалар **қазақ, орыс, ағылшын** тілдерінде қабылданады.

3. Авторлардың редакцияға мақалаларды жіберуі «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысында» басуға және шет тіліне аударып, қайта басуға келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы өз туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына, барлық көшірмелердің, кестелердің, сұлбалардың, иллюстрациялардың тиісті түрде рәсімдеуіне кепілдеме береді.

4. Ұсынылатын мақала көлемі (жекедеректер мен әдебиеттер тізімін қоса):
- мақалалар үшін - 8 ден 16 бетке дейін;
- сын пікірлер (монографияға, кітапқа) және конференция туралы пікір - 6 дан 12 бетке дейін болуы керек.

5. Мақала мәтінінің пішіні:
– Microsoft Word (docx) форматындағы файлда;
– Times New Roman шрифінде;
– жақтау жолағы 2x2x2x2;
– 1 жоларалық интервалы;
– 14 кегл;
– мәтінді жақтау көлеміне сәйкестендіру керек;
– Әрбір азатжол қызыл сызықтан басталуы қажет (1 см шегініс);
– транслитерация **Library of Congress (LC)** жүйесінде жасалуы керек.

Мақаланы құру сұлбасы:

XҒТАР <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;
Автор(лар) туралы метамәліметтердің мазмұны (Рәсімдеу үлгісі / Образец оформления статьи / Template қараңыз)

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында қою әріппен жазылады;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемелерде жұмыс істесе, онда автордың тегі мен тиісті мекеменің қасында бірдей белгіше қойылады)

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде (курсивпен);

Мақала атауы – жолдың ортасында (жартылай қоюмен)

Аңдатпа – (100-200 сөз) формуласыз, мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, зерттеу әдіснамасы мен әдістемесі, зерттеу нәтижелері, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет.

Түйін сөздер («Түйін сөздер» сөз тіркесі жартылай қоюмен белгіленеді) (5-8 сөз немесе сөз тіркестері) - Түйін сөздер зерттеу тақырыбын өте дәл бейнелеу керек, сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін мақала мәтінінің терминдерін және де басқа маңызды ұғымдарды қамтуы қажет.

Мақаланың негізгі мәтіні кіріспені, мақсат пен міндеттерді қойылуын, зерттеу тақырыбы бойынша жұмыстардың шолуын, зерттеу әдістерін, нәтижелер/талқылау қорытынды қамтуы қажет (жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1 см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.

Кестелер, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр иллюстрация қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын әрі сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана нөмірленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқаларына міндетті түрде алғаш қолданғанда түсініктеме берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдебиеттерге сілтеме тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің нөмірленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіледі: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1, 153 б.] арқылы, екінші сілтеме [2, 185 б.] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Мақаланың негізгі мәтініндегі кітапқа сілтеме қолданылған беттерді көрсету керек (мысалы, [1, 45 б.]).

Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпеген басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін, әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгісін төмендегі мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмысының мекенжайы, телефоны және e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілінде толтырылады.

6. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның кейін қайтарылуы, оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

7. Электронды корректурамен жұмыс істеу. Ғылыми басылымдар бөліміне түскен мақалалар жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Эксперттер ұсынылған мақалаға оның жариялау мүмкіндігі, жақсарту қажеттілігі немесе қабылданбауы туралы дәлелді қорытындысын қамтитын жазбаша сын пікір береді. Жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда авторлар үш күн аралығында мақаланың корректурасын жіберу керек. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі. Оң сын пікірлер алған мақалалар оларды талқылау және басылымға бекіту үшін журналдың редакциялық алқасына ұсынылады.

Журнал жиілігі: жылына 4 рет.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына келесі реквизиттер бойынша төлем жасау қажет (ЕҰУ қызметкерлері үшін - 4500 теңге; басқа ұйым қызметкерлеріне - 5500 теңге).

Реквизиттері:

1) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»

БИН 010140003594

АО «Банк ЦентрКредит»

БИК Банка: KСJBKZKX

KZ978562203105747338

Кбе 16

Кнп 859

- 2) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «Bank RBK»
БИК Банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859
- 3) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859
- 4) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859

«За публикацию ФИО автора»

Provision on articles submitted to the journal “Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Journalism Series”

1. Publication of carefully selected original scientific works in the field of journalism, publication of materials devoted to the scientific issues of the direction of historical, theoretical and applied research of journalism, public relations, journalism, publishing.

2. An author who wishes to publish a paper in the journal must submit the paper in one hard copy (printed version), signed by the author, to the scientific publication office (at the address: 010008, the Republic of Kazakhstan, Nur-Sultan, Satpayev St., 2. The L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Administrative Building, Office 402) and by e-mail vest_journalism@enu.kz in Word format. At the same time, strict compliance between Word-version and the hard copy is required. And also the authors need to submit a cover letter.

Language of publications: Kazakh, Russian, English.

3. Submission of papers to the scientific publication office means the authors’ consent to the right of the Publisher, the L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish papers in the journal and their re-publication in any foreign language. By submitting the text of the paper for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about themselves, lack of plagiarism and other forms of unauthorized use in the article, proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, and illustrations.

4. The recommended volume of the paper (including metadata and references):

- for papers – between 8-16 pages;
- for reviews (of monographs, books), reviews on conferences – between 6-12 pages.

5. Text formatting requirements:

- Microsoft Word file format (docx);
- Times New Roman font;
- the size of the fields 2 * 2 * 2 * 2;
- line spacing 1,
- size 14;
- text alignment in width;
- each paragraph beginning with the main line (indent 1 cm);
- transliteration is carried out according to the Library of Congress (LC) system.

Structure of the article:

IRSTI <http://grnti.ru/> – first line, left

The content of the metadata about the author (see Рәсімдеу үлгісі / Paper template)

Initials and Surname of the author (s) – center alignment, italics

Full name of the affiliation, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization)

Author’s e-mail (s) – in brackets (italics)

Paper title – center alignment (bold)

Abstract (100-200 words) must not contain formulas or repeat the content of the paper; it must not contain bibliographic references; it must reflect the summary of the paper, preserving the structure of the paper – introduction, methodology and research methods, research results, conclusion.

Key words (the phrase «Keywords» is bold) (5-8 words/word groups). Keywords must be extremely accurate to reflect the subject area of the study, include terms from the text of the paper and other important concepts that make it possible to facilitate and expand the possibilities of finding the paper by means of an information retrieval system).

The main text of the paper must contain an introduction, setting goals and objectives, a review of works on the research topic, research methods, results / discussions conclusion / conclusions – line spacing – 1, «main line» indent – 1 cm, justified alignment.

Tables, figures must be placed after the mention. Each illustration must be followed by the inscription. Figures should be clear, clean, and unscanned. Only those formulas referenced in the text are subjected to numbering.

All abbreviations and shprtenings, with the exception of obviously well-known, must be decoded when first used in the text.

Information about the financial support of the work is indicated on the first page in the form of a footnote.

References. In the text, references are indicated in square brackets. References must be numbered strictly in the order of mention in the text. The first reference in the text to a reference must have the number [1, 153 p.], the second – [2, 185 p.], Etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). Links to unpublished works are not allowed. Undesirable references to unlicensed publications are not recommended (examples of the description of the list of references, descriptions of the list of references in English, see below in the sample article).

At the end of the paper, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the paper is in Kazakh), in Kazakh and English (if the paper is in Russian) and in Russian and Kazakh (if the paper is in English language).

Information about the authors: last name, first name, patronymic, scientific degree, position, affiliation, full business address, telephone, e-mail – in Kazakh, Russian and English.

6. The manuscript must be carefully verified. Non-compliant manuscripts will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the manuscript has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Papers submitted to the Department of Scientific Publications (editing office) are sent for anonymous review. Experts give a written review of the submitted paper with a reasoned conclusion about the possibility of its publication, the need to send for revision or (rejection) of the paper. Papers that have received a negative review are not accepted for reconsideration. Authors should, within three days, send the proofreading of the paper if it is decided to finalize the paper. Corrected versions of papers and the author's response to the reviewer are sent to the editor. Papers with positive reviews are submitted to the editorial board of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive opinion on publication must pay to the following banking details (for ENU employees – 4,500 KZT, for outside organizations – 5,500 KZT):

Requisites:

- 1) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
БИН 010140003594
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК Банка: КСЖВКЗКХ
KZ978562203105747338
Кбе 16
Кнп 859

- 2) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «Bank RBK»
БИК Банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859

- 3) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859

- 4) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859

«For the publication of the name of the author»

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия: Журналистика»

1. Цель журнала. Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ в областях журналистики, связи с общественностью, публицистики, издательского дела.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале, необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором, в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, учебно-административный корпус, каб. 402) и по e-mail vest_journalism@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией. Также авторам необходимо представить сопроводительное письмо.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя – Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева – публикации статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. Рекомендованный объем (включая метаданные и список литературы):

- для статей – от 8 до 16 страниц;
- для рецензий (на монографии, книги), отзывов о конференциях – от 6 до 12 страниц.

5. Требования к форматированию текста:

- формат файла Microsoft Word (docx); – шрифт Times New Roman;
- размер полей 2*2*2*2; – междустрочный интервал 1; – кегль 14;
- выравнивание текста по ширине;
- каждый абзац должен начинаться с красной строки (отступ 1 см);
- транслитерация осуществляется по системе Library of Congress (LC).

Схема построения статьи:

ГРНТИ <http://grnti.ru/> – первая строка, слева

Содержание метаданных об авторе (см. Рәсімдеу үлгісі / Образец оформления статьи / Template)

Инициалы и фамилия автора(ов) – выравнивание по центру (жирным)

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках (начертание курсивом)

Название статьи – выравнивание по центру (начертание полужирным)

Аннотация (100-200 слов) не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, методологию и методику исследования, результаты исследования, заключение.

Ключевые слова (словосочетание «Ключевые слова» выделяется полужирным) (5-8 слов/словосочетаний). Ключевые слова должны предельно точно отражать предметную область исследования, включать термины из текста статьи и другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановку цели и задач, об-

зор работ по теме исследования, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» – 1 см, выравнивание по ширине.

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. Каждой иллюстрации должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1, 153 с.], вторая - [2, 185 с.] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 с.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Эксперты дают письменную рецензию на представленную статью с мотивированным заключением о возможности ее опубликования, необходимости направить на доработку или (отклонении) статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию, к повторному рассмотрению не принимаются. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи в случае принятия решения о доработке статьи. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию, необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4.500 тенге, для сторонних организаций – 5.500 тенге):

Реквизиты:

- 1) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
БИН 010140003594
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК Банка: КСЖВКЗКХ
KZ978562203105747338
Кбе 16
Кнп 859

-
-
- 2) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «Bank RBK»
БИК Банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859
- 3) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859
- 4) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859

«За публикацию ФИО автора»

Редактор: **Қайрат САҚ**
Жауапты редактор: **Ілияс Құрманғалиев**
Жауапты хатшы: **Гүлжазира ЕРТАСОВА**

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ. Журналистика сериясы.
- 2019. - 4 (129). - Нұр-Сұлтан: ЕҰУ. - 97 бет.
Шартты б.т. - 7.5 Таралымы - 25 дана
Электронды нұсқа: htl

Мәтін мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы,
Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: (87172) 709-500 (ішкі 31-413)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
баспасында басылды